

Наведені особливості, які характерні для сучасній судовій практиці, є наслідком впливу вказаних факторів, а тому їх усунення та прийняття запропонованих заходів дозволить створити умови для формування єдиної судової практики навіть в умовах динамічного розвитку українського законодавства.

Некіт Катерина Георгіївна

*к.ю.н., доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА УКРАЇНІ

Взятий Україною курс на євроінтеграцію викликав необхідність приведення національного законодавства у відповідність до європейських стандартів у всіх сферах життя. Одним з найважливіших питань, яке потрібно вирішити Україні на шляху до Європейського Союзу, є питання забезпечення прав споживачів, як однієї з найбільш уразливих категорій учасників цивільного обігу. В ЄС на забезпечення захисту прав споживачів спрямована ціла низка спеціальних Директив, вимоги яких мають бути враховані країнами-членами при розробці національних законів. Проаналізуємо деякі закріплені у Директивах ЄС тези щодо захисту прав споживачів, які необхідно взяти до уваги українському законодавцю:

1. Директива 98/6/ЄС від 16 лютого 1998 року про захист споживачів при зазначенні цін на товари, що пропонуються споживачам встановлює обов'язок продавців зазначати ціну продажу та ціну за одиницю, оскільки це істотно сприяє поліпшенню інформування споживача, оскільки це найпростіший шлях надання споживачам можливості оцінювати та порівнювати ціну товарів в оптимальний спосіб та відповідно, робити поінформований вибір на основі простих порівнянь. Це, у свою чергу, запобігає введенню в оману споживачів шляхом проведення «акцій», коли пропонується придбати товар у більшій

кількості нібито за нижчу ціну – вказання ціни за одиницю товару дозволяє споживачеві самостійно провести аналіз, чи дійсно в рамках такої акції він отримає певну економію, чи це просто маркетинговий хід, який не містить у собі реальних переваг для споживача.

В рамках цієї Директиви: «*ціна продажу*» означає кінцеву ціну за одиницю товару, або заданої кількості товару, включаючи ПДВ та всі інші податки; «*ціна за одиницю*» означає кінцеву ціну, включаючи ПДВ та всі інші податки, за один кілограм, один літр, один метр, один квадратний метр або один кубічний метр товару або іншу єдину одиницю кількості, яка широко та зазвичай використовується у відповідній державі-члені для продажу особливих товарів.

Слід зазначити, що деякі країни, які встали на шлях євроінтеграції, вже забезпечують практичну реалізацію вказаного аспекту. Так, у Республіці Молдова, яка парафувала угоду про асоціацію з ЄС у кінці листопада 2013 року обов'язковим при продажу товару є вказання двох цін – ціни продажу та ціни за одиницю.

2. Відповідно до ст. 5.1. Директиви 94/47/ЄС від 26 жовтня 1999 року щодо захисту прав покупців за деякими положеннями договору про покупку права на короткострокове використання нерухомого майна, держави-члени передбачають у своїх законодавствах положення для забезпечення того, щоб окрім запропонованих покупцеві національним законодавством можливостей щодо визнання угоди недійсною, останній мав право:

- розірвати договір без пояснення причин відмови протягом десяти календарних днів з дня підписання обома сторонами договору або обов'язкової попередньої угоди. Якщо десятий день припадає на святковий, то термін подовжується до першого після святкового робочого дня;

- якщо договір не містить мінімального переліку відомостей, які повинен містити (зокрема, щодо імен та домашніх адрес учасників, визначення майна, що є предметом договору, дати та місця його підписання, інформації про право розірвання договору та інформації про особу, якій слід надсилати

повідомлення про відмову або розірвання, а також визначення умов, за яких може надсилатися це повідомлення) на момент підписання обома сторонами договору чи обов'язкової попередньої угоди – відмовитися від договору протягом трьох місяців з моменту підписання. Якщо вищезгадані відомості були внесені протягом трьох місяців (наприклад, якщо згодом продавець повідомив споживача про його право відмовитися від договору протягом 10 днів), покупець має право відмовитись від договору протягом 10 днів, відлік яких починається з моменту повідомлення про наявність в нього такого права.

Стосовно вказаних положень українському законодавцю слід звернути увагу на два моменти:

1) згідно українського національного законодавства, споживач має право обміняти непродуктовий товар належної якості на аналогічний у продавця, в якого він був придбаний, якщо товар не задовольнив його за формою, габаритами, фасоном, кольором, розміром або з інших причин не може бути ним використаний за призначенням (ст. 9 ЗУ «Про захист прав споживачів»). При цьому продавці, як правило, вимагають вказати, з якої саме причини споживач відмовляється від придбаного товару. Тоді як згідно європейських вимог, споживач має право відмовитися від договору без жодних пояснень;

2) українським законодавством не передбачено трьохмісячного строку для розірвання договору за бажанням споживача, якщо йому не було при укладенні договору надано інформації про право розірвання договору та інформації про особу, якій слід надсилати повідомлення про відмову або розірвання, а також визначення умов, за яких може надсилатися це повідомлення.

3. Ще одне важливе правило щодо розірвання договору встановлено у ст. 9 Директиви 2011/83/ЄС про права споживачів, яке стосується договорів, укладених дистанційно або поза службовими приміщеннями. Такі договори можуть бути розірвані споживачем без зазначення причин протягом 14 календарних днів, відлік яких починається:

- для контрактів з надання послуг – з моменту укладення контракту;

– для контрактів на продаж товарів – з моменту, коли споживач вступив у фактичне володіння товаром, або якщо споживач придбав кілька товарів, які мають бути доставлені окремо – з моменту отримання у володіння останнього товару, або, якщо споживачу товари доставляються партіями чи частинами – з моменту отримання останньої партії чи частини товару, або, у випадку регулярного постачання товарів протягом певного часу – з моменту отримання першого товару;

– для контрактів на постачання води, газу чи електрики, не призначених для продажу, а також на постачання центрального опалення – з моменту укладення контракту.

4. Цікаве правило встановлене Директивою 2011/83/ЄС щодо контрактів, укладених за допомогою телефонного дзвінка. Так, відповідно до ст. 8 вказаної Директиви, державам-членам ЄС пропонується встановити обов'язок продавця підтверджувати свою пропозицію споживачу, який зв'язується зобов'язанням лише в тому випадку, якщо підписав пропозицію чи направив свою письмову згоду продавцю.

5. Спеціальною Директивою 2000/31/ЄС від 8 червня 2000 року про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку («Директива про електронну комерцію») регулюються особливості укладання контрактів за допомогою електронних систем, зокрема, за допомогою Інтернету. Оскільки такі контракти укладаються без безпосереднього контакту сторін та без можливості споживача оцінити фізично якості товару, тут встановлено підвищені вимоги, які мають забезпечити захист прав споживачів при укладенні такого роду договорів. Так, відповідно до ст. 5 вказаної Директиви, додатково до інформаційних обов'язків, які покладаються на продавців, в рамках електронної торгівлі обов'язково вказується:

а) ім'я постачальника послуг;

б) географічна адреса заснованого постачальника послуг;

с) детальна інформація про постачальника послуг, включаючи адресу його електронної пошти, що дозволяє швидко з ним зв'язуватись та безпосередньо й ефективно надсилати йому повідомлення;

д) якщо постачальник послуг зареєстрований в торгівельному чи подібному реєстрі, то інформацію про цей торгівельний реєстр, в який він занесений, та реєстраційний номер або еквівалентні засоби ідентифікації постачальника послуг в цьому реєстрі;

е) якщо діяльність підлягає ліцензуванню, -- особливості відповідного контрольного органу.

Це спрямовано на забезпечення можливості споживача ідентифікувати продавця чи постачальника послуг та у випадку необхідності відшукати його для пред'явлення вимог щодо захисту своїх прав.

Ці та інші положення Директив ЄС щодо захисту прав споживачів повинні бути враховані українським законодавцем для приведення національного законодавства у відповідність до європейських стандартів.

Орзів Юрій Геннадійович

*к.ю.н., доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВПЛИВ DCFR НА СИСТЕМУ НОТАРІАТУ УКРАЇНИ

За останні роки життя України відбулося чимало змін, які гідні бути згаданими у підручниках історії України. Ті соціокультурні явища, що спостерігаються мають вектор руху з низу до верхів, що у західній правовій та соціально-правовій літературі іменують – «bottom-uporder» [1]. Цю фразу використовують для ілюстрації процесу встановлення певних соціальних норм, що формують соціальний порядок та за певних умов можуть інколи замінювати правові норми, а інколи і знаходити закріплення на законодавчому рівні.

Слід зазначити, що подібні процеси тягнуть за собою поступове оновлення держави та суспільства як системи. Таке оновлення системи